

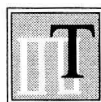
raznoliki parovi izgledali neobično. – I za nas danas: zemlja je *Hrvatska*, država je *Republika Hrvatska*.

Na korejskom se jeziku Koreja zove od konca XIV. naovamo *Chosŏn* (piše se da to znači “zemlja jutarnje tišine”) ili *Tae-han* (pa je Demokratska Narodna Republika Koreja *Chosŏn Minjujuŭi In'min Konghwaguk*, a Republika Koreja *Tae-han Min'guk* (“velika hanska = korejska republika”); nije isto to *hanski* i *hanski* “kineski”) te *Hanguk* (“hanska zemlja”), a Korejski poluotok *Han pando*.

Ime *Koreja* k nama je dospjelo preko zapadnoeuropskih jezika, iz oblika *Korea*. Taj se pojavio prvo u engleskom koncemu XIX. stoljeća, zamijenivši stariji *Corea*, koji se rabio u raznim zapadnoeuropskim jezicima od XVII. st.; prvo takvo ime zabilježeno je u Nizozemaca u drugoj polovici XVI. stoljeća, kao *Cooray*, *Core*, a tomu su prethodili i portugalski oblici. Bit će da su europski oblici potekli iz arapskoga, od arapskih trgovaca. U korejskom je polazište ime *Koryŏ*, za državu koja je, obuhvativši u X. stoljeću državu *Silla* i *Paekche*, nastavila državu *Koguryŏ*. To dulje ime predak je imena *Koryŏ*: međukoraci su onovremeni oblici toga duljega imena u kineskom jeziku, koji je tamo funkcionirao kao viši jezik.

Alemko Gluhak

KAKO SE HRVATSKI KAŽE BAGLAMA, PANT ILI ŠARNIR

ea Šapina iz Zagreba pita kako se hrvatski kaže okov koji nosi prozorska ili vratna krila. Zna da se govori pant, ali misli da to nije hrvatski, ali drugu riječ ne zna.

Tudicama se taj predmet naziva baglama, pant i šarnir, a hrvatski šarka, ali mi

se taj naziv nije učinio najbolji pa sam pogledao u rječnike.

Najprije u Klaićev Rječnik stranih riječi. Pod baglama sam našao da je to turcizam, “1. šarka; željezna naprava kojom su vrata pričvršćena za dovratnik; 2. tamburica sa tri žice”; pant je od njem. Band ‘veza’ i kao istoznačnice navodi: spojka, šarka, baglama, zglobnica; šarnir, franc. charnière, “spojnice na prozorima i na vratima; pantovi, šarke, zglobovi.”

Sjetio sam se da imam knjigu *Okov građevne stolarije* i pogledao sam što je u njoj. Autor je Rade Čokić, diplomirani inženjer, izdala ju je Tehnička knjiga 1980. u Zagrebu, a djelo ima i lektora Zvonimira Veljačića pa sam očekivao da ću tu naći najbolji izraz. Našao sam tu kao okov za prozor osnovni naziv petlja, nasadna petlja (nasadnica), francuska petlja, kombinirana petlja, šarnirska petlja, cilindrične ili bušene petlje. Kao vratni okov je osnovni naziv petlja, ima više vrsta petalja, a među njima i duga baglama, kratka baglama, križna baglama, stilska baglama. Iz teksta se razabire da se baglamama nazivaju starinske spojnice, a petljama nove, moderne. U rječniku na kraju knjige ima još šarnir petlja – petlja s više zglobova, za lakša krila.

Riječ zglobnica u tome značenju potvrđena je u Mlinima kod Dubrovnika.

Dakle hrvatskih naziva ima pet: šarka, spojka, zglob, zglobnica, petlja. Jasno je da to za nazivlje nije dobro i da treba odabrati najbolji. Mislim da ćemo se odmah složiti da spojka, zglob i petlja nisu dobri jer imaju druga značenja koja prevladavaju.

Najobičnija, najviše u upotrebi je šarka, ali i ona ima više značenja, 1. tamburica, 2. puška, 3. zmija, 4. ime šarenoj domaćoj životinji, 5. bolest šljive bistrice, 6. okov, ne samo na vratima, nego može

biti i na knjigama jer je Josip Torbarina napisao: "[Knjige su] u baršunastim uvezima s mjedenim šarkama."

Ta višeznačnost ne smeta mnogo jer se upotrebljava u različitim surječjima, ali valja reći da je najbolja zglobnica. Nevo-

lja je samo što je rijetka po upotrebi. Odgovor dakle ne može biti jednoznačan, ali ipak može biti prilično određen: Za taj pojam najproširenija je hrvatska riječ šarka, a najbolja je zglobnica.

Stjepan Babić

OSVRTI

PREGLED NOVIJIH JEDNOJEZIČNIH RJEČNIKA HRVATSKOGA JEZIKA

ekad su Hrvati imali jednu od najbogatijih leksikografija, ali je nakon pobjede hrvatskih vukovaca sve to palo u zaborav, navodio se samo Karadžićev *Srpski rječnik*, Vuk pa Vuk, ponešto Broz-Ivekovićev *Rječnik hrvatskoga jezika*, koji je bio malo proširen Karadžićev rječnik, i to kao da je bilo sve. Ne ću spominjati što je sve palo u zaborav, što je sve prešućivano, ali da je prešućivano mnogo, i to s nepravom, pokazalo je prošlo, jugoslavensko vrijeme. No nije mnogo bolje ni u naše vrijeme. Stečene navike kao da predugo traju. Svakomu bi hrvatskomu jezikoslovcu trebalo biti jasno da je taj zaborav starijih hrvatskih rječnika neopravdan i trebalo bi posebno nastojati da se otrgnu iz zaborava gdje god treba i gdje god se može. Koliko znam jedino to sustavno čini prof. Stjepko Težak.

Može tko reći da i nije potrebno toliko zagledati u starije hrvatske rječnike, da je tu *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Akademijin rječnik, kraticom AR, koji je izlazio stotinu godina, od 1882. do 1976., a obuhvaća oko 250 000 riječi. Za nj su ispisani svi stariji hrvatski rječnici, ali jezikoslovci baš mnogo ni u njega ne zagledaju, a o drugima stručnjacima i ne-

stručnjacima da i ne govorimo, neki zaziru od njega već i zbog naslova, iako je AR nepresušno, neiscrpno vrelo hrvatskih jezičnih podataka za razdoblje do 1850., a i za novije.

A neki malo zagledaju i navode i one novije rječnike u koje bi trebalo zagledati, koje bi trebalo navoditi. Zbog toga i pišem ovaj članak da podsjetim njih i hrvatske naobražene slojeve na novije rječničko bogatstvo koje imamo i koje nije malo.

Kad je 1991. izašlo prvo izdanje Anićeve *Rječnika hrvatskoga jezika*, RHJ, onda je isticano da je to prvi jednojezični rječnik nakon sto godina, nakon Broz-Ivekovićeve, koji je izašao 1901., što u jednom smislu i jest istina, ali nije potpuna jer je 1985. počeo izlaziti *Rječnik hrvatskoga književnoga jezika od Preporoda do I. G. Kovačića* Julija Benešića i dosad je izašlo 12 svezaka do riječi *rzati*, što znači da nije dovršen, ali onoliko koliko jest, neiscrpno je vrelo podataka, pravi je rudnik u onome što donosi, a opet ga malo tko navodi, što znači da malo tko u njega i zagleda.

Gotovo je potpuno pao u zaborav *Rječnik hrvatskosrpskoga književnog jezika* dviju Matica, iako on nije mnogo lošiji u opisu hrvatskoga jezičnoga stanja od Anićeve, a da nije bilo njega, ne bi bilo ni Anićeve. Rječnik dviju Matica jest rječnik dvaju jezika, hrvatskoga i srpskoga, ali ne poredbeno kao u drugim dvojezičnicima, nego pomiješano, ali se u njemu hrvatsko